

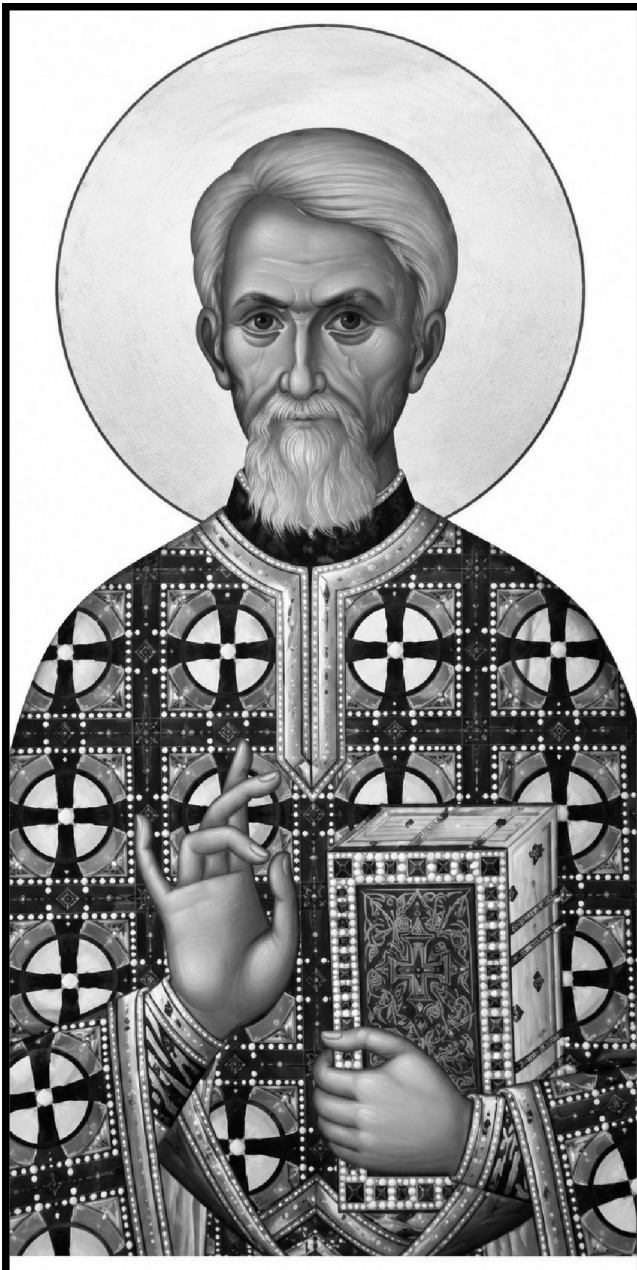
BULETINUL BISERICII

SFÂNTUL ILIE - HANUL COLȚEI

*Pocăința este un adevărat cutremur al inimii, o răsturnare profundă a ființei,
o curățire a cugetului, o întoarcere către Dumnezeu.*

– Părintele Ioan de la Schitul Sainte-Foy

Nr. 618 / 4 octombrie 2026

SFÂNTUL PĂRINTE
DUMITRU STĂNILOAE

1903 – 1993
+ 4 OCTOMBRIE

VIAȚA CA TEOLOGIE

Text de: Costion Nicolescu

Cărțile, studiile și articolele scrise de Părintele Dumitru ocupă, adunate împreună, mai multe rafturi de bibliotecă. Editarea integrală a operei sale este o întreprindere necesară, la care Patriarhia se gândește, dar care este destul de dificilă și cred că își mai așteaptă, încă, editorul devotat și dăruit.

Părintele Stăniloae lasă celui atent și deschis senzația aceasta pregnantă, pe care o ai rar în viață, că se află în fața unui "geniu", adică a unui om asupra căruia Dumnezeu și-a revărsat darul său din prea plin. În plus, Părintele a fost de o trezvie extraordinară, a știut să primească darul și să-l sporească cu o rodnicie rară. Din această cauză era interesant și pilduitor de văzut cum a pornit Părintele la drum, în ce fel a urcat... Noi trăim adesea cu senzația că geniul este o fatalitate, un "sac" greu și fermecat cu care îi încarcă Dumnezeu pe unii oameni, iar ei n-au încotro și trebuie să-l caute, cu toate dificultățile și cu toată gloria pe care le implică asumarea acestui dar. După cum poartă acest "sac", păstrându-i și sporindu-i

conținutul sau risipindu-l, se va judeca respectiva persoană.

Începuturile Părintelui nu au, în fond, nimic spectaculos. A pornit la drum temeinic, țărănește, pur și simplu lucrând cu răbdare, cu consecvență. Nu trebuie să uităm nici un moment, desigur, cât datorează Părintele Stăniloae "politicii" ierarhului său, "ochiului" pe care l-a avut mitropolitul Nicolae Bălan care i-a creat, la început, toate condițiile de studiu, iar mai apoi, pe cele ale unei dezvoltări normale, promovându-l de foarte timpuriu atât la conducerea "Academiei Teologice Andreene", cât și la cea a "Telegrafului Român". Învățându-i și pe alții și publicând mai în fiecare săptămână, Părintele a putut să crească el însuși, o dată cu studenții și cititorii săi. Este evident că primul salt, decisiv îl constituie pe parcursul teologic ("teologic" în sensul deplin, patristic, al cuvântului) al Părintelui Stăniloae descoperirea scrierilor Sfântului Grigorie Palama. Din acest punct de vedere, a fost unul dintre primii care a făcut-o, la scară europeană, învățătura despre energiile necreate avea să infuzeze nu numai opera, ci și viața Părintelui. Totul căpăta mai multă coerență, o amploare duhovnicească sporită, un dinamism irezistibil.

Ceea ce poate să surprindă, la început, în perioada interbelică a scrisului Părintelui Stăniloae, este extrema sa prezență în tot ceea ce constituia viața țării, sub diferite aspecte: politic, social, etnic, ideologic, educațional, cultural etc. Nimic din ceea ce frământa societatea românească nu-i era străin, lua o atitudine în legătură cu toate evenimentele și situațiile importante ivite, exprima o poziție care, deși

adesea vehementă, nu era niciodată rigidă sau pătimașă. Argumentul teologic îl constituia fundamentul oricărei demonstrații. O mare parte din aceste texte, adesea critice și acide la adresa unor aspecte ale societății civile și bisericești interbelice, își păstrează calitatea și prospețimea și în raport cu societatea de astăzi, căci răul are și el, din păcate, o continuitate și o permanență a lui.

În 1943 a fost pusă prima bornă importantă pe drumul a ceea ce s-ar putea numi "teologia Stăniloae", prin apariția cărții Iisus Hristos sau restaurarea omului.

Următorul pas important l-a constituit, desigur, începutul construirii Filocaliei românești, început care a coincis cu acela al cunoașterii unui alt mare Sfânt mult îndrăgit de Părintele Stăniloae: Maxim Mărturisitorul. Un început care, "ajutat" și de vitregia timpurilor comuniste, avea să se constituie într-o lungă etapă: între primul și ultimul volum, al XII-lea, al Filocaliei au trecut nu mai puțin de 44 de ani!

În 1947 a fost silit de urzeli "colegiale" să părăsească Sibiul pentru București. Mitropolitul Nicolae Bălan n-a mai putut face nimic de astă dată. Istoria o făceau acum alții, cel mai adesea măsluind-o. Oricât ar părea de ciudat, Părintele a avut până la sfârșitul vieții nostalgia timpului petrecut la Sibiu. În acest timp, ne provine Ascetica și Mistica, o carte care ar trebui să fie studiată în fiecare liceu. Ea a fost publicată prin vicleșug binecuvântat în 1981, ca al treilea volum al manualului de Teologie morală ortodoxă și republicată în două ediții după 1989, cu titlu original. Perioada de până la arestarea din 1959

a fost una de maturizare teologică. Singura posibilitate de manifestare erau studiile teologice publicate în revistele Bisericii. Între timp, numele Părintelui se impusese în lumea teologică, în ciuda diferitelor "lucrături" subterane, operate de mereu activa invidie "colegială".

Perioada de patru ani de pușcărie politică, în fapt pentru motive de credință, pe lângă amărăciunea și suferințele pricinuite, a sfârșit prin a fi un răstimp de mare importanță pentru drumul Părintelui. Ceva pare că s-a decantat în el, că s-a limpezit. Apropierea suferinței, vecinătatea ei zilnică, trăirea ei, viața comunitară în închisoarea cu multe ei surprize în ceea ce privește dezvăluirea personalității umane, îndelungul timp de reflexie fără putința de a scrie (și cred că asta a fost una din marile sale suferințe), contactul cu duritatea nemascată a regimului, au îmbogățit în câțiva ani pe Părintele cu o experiență dură și complexă, pe care nu ți-o dau anii de viață obișnuită.

Cert este că Părintele a ieșit din închisoare la peste 60 de ani, nu doborât, ci întărit și cu o dorință impetuoasă de a lucra. De abia acum, profitând și de acei câțiva ani de dezgheț, a reușit să iasă "afară", să țină conferințe, să participe la reuniuni teologice internaționale. Este primit și privit peste tot (nu numai în lumea ortodoxă, dar și în cea catolică sau protestantă) cu respect și admirație. Este în egală măsură îndrăgit pentru atitudinea sa deschisă și prietenoasă, dar și temut pentru intransigența sa dogmatică, pentru ușurința și finețea cu care depista orice abatere doctrinară. Devine un nume tot mai cunoscut și mai citat în lumea

teologică, mari universități îl cheamă și îl numără printre Doctorii lor Honoris Causa. Începe să fie tradus în principalele limbi de circulație, oarecum, ca un lucru de la sine înțeles, fără ca el să se fi zbatut în vreun fel pentru asta. Nu există problemă importantă teologică sau interconfesională în care să nu fie consultat, în rezolvarea căreia cuvântul său să nu fie considerat aproape decisiv. Încep să-i apară cărți. Greu și rar, dar totuși îi apăreau. Fiecare carte era pentru el o încercare, o luptă cu "structuri absurde și aberante", o așteptare înfrigurată. Aceeași îngrijorare: va mai apuca sau nu să le vadă tipărite? Perioada aceasta de 30 de ani după ieșirea din închisoare, la o vârstă, care pentru alții nu reprezintă decât grijile obișnuite de pensionar, a fost, în final, pentru el, cea mai fertilă și cea mai rodnică din întreaga activitate. Lucra zilnic, fără răgaz. Se trezea și începea în zori și nu se mai întrerupea decât seara, când începea lumea să-l viziteze.

După 28 de ani, a putut fi reluată și continuată seria Filocaliilor. Ea va arăta acum altfel. Studiile introductive, notele și comentariile extrem de bogate ale Părintelui devin ele însele parte componentă a Filocaliei, ridicându-se la nivelul de gândire și de duhovnicie al Sfinților traduși și comentați. Unele dintre cele mai puternice pagini scrise de Părintele Stăniloae se află "risipite" aici, prin subsolurile Filocaliilor, grefându-se organic și cu egală demnitate pe scrierile Sfinților Părinți. Nu numai lucra asupra operei Părinților, ci o trăia. Era mereu îndrăgostit, de fiecare dată de Sfântul pe care-l traducea și comenta și în care descoperea tot timpul ceva nou, extrem

de important.

Una dintre marile lecții ale operei Părintelui Stăniloae este aceea că nu se poate face o teologie de mare forță și cu impact asupra credincioșilor fără a dubla cunoașterea teologică de o viețuire pe potrivă. Cărțile Părintelui sunt mai mult decât o bibliografie obligatorie pentru orice teolog serios, sunt un îndreptar practic pentru orice creștin ce voiește să înainteze pe drumul cunoașterii lui Dumnezeu și al practicării virtuților creștine. Teologia Părintelui Stăniloae este o cale de a trăi în apropierea de Dumnezeu. De altfel, în întâlnirea cu el, părintele duhovnicesc, tatăl mult iubitor te întâmpină mai întâi și abia apoi marele teolog, fără ca ei să fie despărțiți, desigur.

Sursa: crestinortodox.ro

RĂBDAREA VS. NECAZUL

**Nota 698 la Sfântul Isaac Sirul,
Cuvinte despre nevoință -**

Cu cât rabzi necazurile cu voia, cu atât pui un efort care le mărginește puterea.

Răbdarea e o tărie spirituală care micșorează tăria necazurilor. Prin faptul că nu le rabzi, nu le micșorezi și nu le înlături. De suportat tot le suporti, căci n-ai ce face. Dar suportarea fără răbdare e îndoit sau însutit de grea. Cu cât rabzi necazurile cu voia, cu atât pui un efort care le mărginește puterea; cu cât ești mai fără răbdare în ele, cu atât le mărești prin aceasta, părăndu-ți de nesuportat, fără limită și de nestăpânit prin puterea ta. Necazul care-ți apare, când nu-l rabzi, ca nemărginit îl mărginești, îl stăpânești prin răbdare, căci în ea e puterea lui Dumnezeu, care-l mărginește. Propriu-zis simți această putere cum îl limitează. E și aceasta o formă a sinergiei: cu cât te încordezi mai mult în răbdare, cu atât puterea lui Dumnezeu îți ajută să biruiesti necazul.

Sursa: **Părintele Dumitru Stăniloae, *Filocalia* XI, Editura Humanitas, București, 2008**

PROGRAMUL LITURGIC

Mărți <i>6 octombrie</i>	18:00	Sfântul Maslu
Sâmbătă <i>10 octombrie</i>	10:30	Parastas de obște
	18:00	Vecernia și Litia
Duminică <i>11 octombrie</i>	08:00	Utrenia și Sfânta Liturghie Ap. Galateni 2, 16-20; Ev. Luca 8, 5-15; glas 2, voscr. 8 → Duminica a 21-a după Rusalii (a Sfinților Părinți de la Sinodul al VII-lea Ecumenic)

Pentru versiunea digitală și extinsă a buletinului, abonați-vă pe sfantul-ilie.ro.

Strada Doamnei, nr. 18, Sector 3, București